

f. 792.

MÉCSVILÁG

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA NYÁRI TANFOLYAMÁNAK ALKALMI KIADVÁNYA
X. évfolyam 1. szám

1996. július 12.

"... nem hiába"

Pár évvel ezelőtt gyakran törtem a fejem azon, vajon mi a rosszabb: elárulni és elhagyni a hazát, a szülőföldet, vagy pedig lemondani magyar mivoltunkról és ott maradni, ahol születtünk, ahová Isten teremtett minket.

Gyakran próbáltam beleélni magam őseim helyébe 1945-ben. Nehéz volt dönteni: elhagyni a szülőföldet vagy lemondani magyarságunkról. Évek hosszú során át nem tudtam határozni, csak az utóbbi napokra jöttem rá, hogy nem lennék képes elhagyni a hazámat, nem tudnék máshol élni.

Mit jelent az a szó - hazám? A helyet, ahol az ember születik, él és ahol meg kell halnia. A természetet, amely körülveszi az embert, a fákat, fűvet, dombokat, ahol az ember anyja él, ahol muskátlis ablakok fogadják holdfényes májusokon. Nincs máshol élet...

Megvádolhatnám őseimet azzal, hogy megtagadták magyarságukat. De hazájukról nem mondtak le! Most már megértem őket.

Akkor talán azt hitte a kormány - győztünk a magyarok felett. Tévedtek. Sosem

győzték le őket. Sosem fognak minket legyőzni. Egy papír bármit mondhat, de szerintem az a fontos, amit az ember a szívében érez és ezer meg ezer reszlovakizáció után sem foszthatják meg őket attól, ami a szívében van ősidők óta, születésük óta.

Városaink megváltoztak, de a szíve mélyén mindenki visszavágyik az 1938-as évbe, amikor városainkat visszacsatolták az anyaországhoz. De sajnos ez nem jött vissza soha többé.

Hontalanok lettünk; az anyaországban szlovákok vagyunk, kisebbségi érzésekkel küzdünk, otthon pedig kivetettek, nem kívánt személyek. El akarnak minket pusztítani. Iskoláinkat, színházainkat.

"azt mondta az én anyám,
ez a hely az én hazám,
ide jöttem világra-
remélem nem hiába."

Kracsunyk Zsuzsi

Felvidék

Ünnep (A Telenkó-est után)

ngy

Félénk kisgyerek voltam, és így az ünnepeket nyugalmuk, csöndjük és szertartásosságukban rejlő biztonságuk miatt szerettem. Volt valami különös hangulatuk attól, hogy minden percben tudtam mi következik, és attól, hogy elfogott valami különös érzés ilyenkor, amit mai eszemmel ahhoz az útonjáróéhoz hasonlítanék, aki hiába kémlel társ után a nyárban, de tudja, hogy várják valahol. A húsvét maga felhangjaival is ünnep volt. Hat évesen még nemigen tudtam termékenység mítoszokról, Jézusról meg legfeljebb véletlenül hallottam, hiszen akkoriban ez nem volt divat. Mégis tudtam, nem hétköznapi pereg. Valami más van, és a vidámság, a kölni, a tojás, a sonka, a locsolás, meg a torma és a tojásfestés ennek a másságnak csak részei. Ők a formái egy tartalomnak, egy olyan tartalomnak, amit ma sem tudok még megérteni. Talán nem is baj - hiszen így jó ilyen felfoghatatlanul -

így jó, hogy nincs magyarázat mi vitt engem, a félénk, lányosra féltett fiút a húsvéti csínytevésekbe bele. Vízet tölteni a kölnisüvegbe, vagy éppen mindenféle maradék szerekből összeöntögetni valami borzasztó illatot? Bennhagyott dugóval locsolni vagy épp ráborítani az egésztestet valakire? Mondhatnám még a sokféle tojásos bohóckodást is - de nem ez a lényeg. Bárki bármit is csinált nem felejtette el, hogy ünnep van. Az emberek tettei, különös kirakójátékként mutattak egy képet, egy valós, egyáltalán nem szépített képet, ami annak ellenére, hogy minden részlete folyamatosan változott, mégis mindig állandónak tűnt. Mára már a világ túlracionalizálta és túlinformálta magát. Kiárúsította a hangulatokat. Rohanunk, nem érünk rá, és ki kell számolnunk, hogy van-e elég pénz megvenni a hozzávalókat. A tréfák is ellaposodtak, esetleg durvasággá váltak. Az emlékeimben azonban ott az a hangulat, amit sohasem hagynék el akarattal. Örööm magamban és ha majd eljön az ideje továbbadom. Hátha még hasznosítható lesz valamire. Ha másra nem arra, hogy valaki távoli jövőben, a sok-sok megőrzött hangulatból, mint összetört cserepet, megragassza az ünnepet.

MÉCSVILÁG

A SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLAI EGYESÜLET
ALKALMI KIADVÁNYA

Szerkesztők: Bolvári-Takács Gábor,
Bordás István
Nagy György András

Technikai szerkesztés:
Kovács Katalin
Elekes Beáta

Felelős kiadó: Dr. Dobrik István

BEREGSZÁSZ MEGALAPÍTÁSÁNAK MONDÁJA

Régen, mikor még e vidéken nem voltak falvak, csak pusztaság, s a vízparton berek, élt egy vígkedvű pásztor, Szásznak hívták.

A pásztorok között ő volt a legerősebb. Egy nap déli szendergéséből arra ébredt, hogy a szomszéd csorda bikája rátámadt a nyájára. Az ő bikája is kirozott és elkezdődött a harc. Hosszú viaskodás folyt, míg nem Szász bikája elkergette a támadót. Az ütközet helyén egy kerek gödör maradt. Szász a gödör felett állva észrevett a földben egy széles, rozsdás vasabroncsot. Neki sem kellett több, késével addig ásta a földet, míg ki nem tűnt egy kád. A kád tele volt arannyal. Szász odahívta pásztortársait, akik szorgalmasan ásni kezdtek, s a földből még hat kád került elő.

A nagy kincsből a folyóparton először egy templomot építettek, később köré települtek le a pásztoremberek. S mivel Szász a kincset a berekben találta, ezért a város a Beregszász nevet kapta.

A monda hitelességével kapcsolatosan Lehotszky Tivadar is kifejtette véleményét, mely szerint a mondának történeti valóságot tulajdonítani nem lehet: annyi bizonyos, hogy Nagy-Bereg város címerén egy bikafő volt, valószínűleg ez szolgált a monda alapjául. A szájhagyomány szerint a várost I. Béla fia, Lampert alapította a XI. században. A város korábbi neve Lampert szásza volt, később előtagja Bereg vármegye nevével cserélődött fel. Beregszász mondáját Tompa Mihály dolgozta fel a "leghitelesebben".

*Turóczy Zsuzsa
Bodnár Tünde*

Vásárlás toleranciából? Könyvkiadás '96.

A szovjet birodalom összeomlása és Ukrajna függetlenségének kinyilvánítása után egyre általánosabbá vált a gazdasági válság, a megélhetési lehetőségek példátlan beszűkülése, az ukrán fizetőeszköz konvertálhatatlansága, a hiperinfláció. A rubelelszámolás megszűnése óta nem fizethetők elő a magyarországi lapok, nem is kerülnek hírlap-árúrási forgalomba. Ugyanígy megszűnt a két ország között a könyvkereskedelem. A magyarországi kiadók könyvei olykor különböző társadalmi szervezetek adományaiként jutnak csak el Kárpátaljára. A tanintézetek és a könyvtárhálózat magyar könyvállományának utánpótlása elapadt.

A helyi magyarság kulturális éhségén eddig a kárpátaljai kiadók próbálták enyhíteni. Félő azonban, hogy a mai viszonyok között amikor valamennyien anyagi gondokkal küszködnek, ezt a problémát ők sem tudják megoldani, sőt fennáll a veszélye, hogy a Galéria Kiadó sorsára jutnak, mely ez év január 1-jén támogatás híján megszűnt.

Miután a könyvkiadás Magyarországon is válságot élt át, gondolom érdeklődésre tarthat számot, ha kicsit közelebről is bemutatom a kárpátaljai kiadók helyzetét, lehetőségeit.

A **Kárpáti Kiadó** magyar osztálya az egyetlen a sorban, mely ma még államinak számít, ennek ellenére bármely pillanatban tönkremehet. A valaha 30-40 könyvet megjelentető szerkesztőség ma ennek csak az egytizedét képes kiadni. A támogatás összege csekély és Kijevből csak nagy késéssel jut Ungvárra, amikor a költségek már a duplájára rúgnak. Még annak idején, amikor megindult a kijevi támogatás, próbálták elérni, hogy az célirányos legyen. Azonban a nyomdaigazgatóknak sikerült keresztülvinni, hogy a kiadó feleljen egy-egy alkotás megjelenéséért, ő kapja a támogatást. Most felelni felel értük, de azok csak hébc-hóba jelennek meg.

Megszűnt a könyvkereskedelmi hálózat, mely korábban azonnal átvette s rögtön el is számolt a megjelent példányszámmal. A nyereséges könyvekért kapott pénzből lehetőség nyílt a dotált könyvek kiadására is. Ma, ha megjelenik egy könyv, nincs aki átvennie és azonnal elszámolna velük. Van ugyan bizományi kereskedelem, mely viszont csak a kiadványok értékesítése után fizet, s a kiadónak számolnia kell azzal, hogy ez csak egy fél év múlva történik meg, amikor az adott összeg természetesen már csupán töredékét éri.

A kiadó próbált támogatót keresni. A magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium azonban azt a választ adta, hogy állami kiadót nem támogat. Megkíséreltek egyenes úton összeköttetést keresni az anyaországi kiadókkal, közös kiadványként megjelentetni könyveket, a példányszám bizonyos hányadának fejében. Egyetlen ilyen akciójuk sikerült. Ugyanilyen alapon, példányszámosztózás révén a Gondolat Kiadóval is próbáltak megjelentetni egy kárpátaljai útikalauzt, de nem lett belőle semmi. Éveken át volt nyomdában az anyag. Miután felküldték Kijevbe, ott hevert érintetlenül másfél évig és végül a kiadó kénytelen volt a kéziratot visszahozni, mert nem volt miből kiadni.

Ez évre öt-hat kiadványt terveznek mindössze. Már nyomdában vannak a kárpátaljai költők versei óvodásoknak és kisiskolásoknak. Talán sikerül megjelentetniük a hagyományos, mintegy 4 évtizedes múltú Kalendáriumot, mely valaha 15 ezres példányszámban jelent meg. De mivel nagyon csekélyek a lehetőségeik, a kiadó munkatársai nem szívesen beszélnek arról, mikorra

és mit terveznek, mivel nem rajtuk múlik. A kiutat egyébként egy megyei állami kiadó létrehozásában látják, mely a megyei adminisztráció égisze alatt működne.

A **Tárogató Lap- és Könyvszerkesztőség** mindinkább gyermekirodalom, zenei anyagok, s kis számban szépirodalmi könyvek kiadására szakosodik. Jelenleg 3 kiadásra váró könyvük van nyomdában, s hogy mit hoz a jövő? Teljességgel a támogatóktól s a magyar Kultuszminisztérium pályázataitól függenek.

Mióta a szerkesztőségnek saját számítógépparkja van, sokkal olcsóbban elvégezheti a szerkesztői munkát. Egy csekélyke összeg a szerzőknek is jut honoráriumként.

A terjesztéssel persze nekik is problémáik vannak. Kiadványaik néhány példányát átveszi az ungvári Barátság könyvesbolt. Más lehetőség híján a könyvtáraknak adják szét a kötetek háromnegyed részét.

Az **Intermix Kiadó** jelenteti meg a legváltozatosabb könyveket és a legtöbbet. A kiadó felkarolta és segíti a kárpátaljai magyar alkotó értelmiség könyveinek kiadását. Az alapítványok nyújtotta lehetőségekhez mérten finanszírozza - nonprofit alapon - a kiadásra elfogadott művek megjelentetését. Ennek zömét díjmentesen, adományként átadja a kárpátaljai magyar lakta helységek könyvtárainak, iskoláinak és más intézményeknek. A fenti lehetőségek révén mód nyílik az egyházi - református, görög és római katolikus - hittanoktatáshoz szükséges könyvek megjelentetésére is.

Tavaly a kiadó 19 beterjesztett könyvéből mindössze 7 kapott támogatást, s hiába pályáznak meg egy kiadványra bizonyos összeget, mire sor kerül a nyomtatásra, az összeg korántsem fedezi a költségeket.

Emiatt elhúzódik a kiadás. Keresik továbbá azokat a nyomdákat, ahol a legolcsóbban tudnak színvonalasan nyomtatni, mint például jelenleg a kolozsvári Glória Nyomdában. Kénytelenek voltak külföldi nyomdához folyamodni, mivel tavaly két könyvet kellett újranyomtatni az Ungvári Patent Nyomdaipari Vállalatnál, a műszaki hibák miatt, ahol igénytelen volt a hozzáállás, viszont ugyanolyan az árszint, mint külföldön. A kiadó reményei szerint a vállalat privatizálása révén javul a helyzet. Amíg azonban nincsenek megfelelő műszaki, technológiai feltételek, nagy merészség

szép kivitelezésű, komoly könyvek kiadására vállalkozni.

Mint láthatjuk, jelen pillanatban ráfizetéses a könyvkiadás, és ennek a gazdasági krízis a legfőbb oka. A szocializmus évei alatt egy könyv ára egy kenyér árával volt egyenlő. Manapság azonban egy százezer karbovaneces könyvre azt mondjuk, drága. A moszkvai kiadványok még többre kerülnek: 500 ezer, 1 millió krb. áron kaphatók. Ugyanez lenne az árkategória, ha újból megindulna Magyarország és Ukrajna között a könyvkereskedelem, hisz az anyaországban is kb. 300 Ft a legalacsonyabb ár, melyen hozzá lehet jutni egy kiadványhoz. A nyugdíjasok, a diákok, a kis jövedelmű emberek nem engedhetik meg maguknak ezt a luxust. Lassan odajutunk, hogy a fanatikus könyvgyűjtők és az írók toleranciából fogják megvenni egymás műveit. Beszűkül a vásárlások köre, amihez egyebek mellett a kivándorlás is hozzájárult, hisz elsősorban az értelmiség hagyta ott Kárpátalját.

Hogy mikorra várható javulás e téren? Erre ma még egyik kiadó sem tudja a választ.

Magyar Tímea
(Ungvár)

Melankólia

Immár másodszor átlépni e Bodrog-parti város küszöbét, nem tudom, megtiszteltetés-e avagy valami más mágneses erő vonzalma.

Úgy volt, hogy nem tudok eljönni, más okok miatt, de végül "e" mellett döntöttem. Hülyeség volt azt gondolni, hogy semmi újat nem kapok.

Tisztázódott bennem nagyon sok felkavart ügy, dolog, jobban megmarad emlékezetemben e két év két hete.

Jó volt látni régi arcokat, felismerni bennük azt, akik voltak, s hogy ma mi lett velük, egyszóval nem úgy történt, hogy volt egy tábor, szép volt, jó volt, hanem van egy tábor, jó, szép, Patak évek múlva is szívmelegítő táj és emlék lesz

számomra, esetleg számunkra. Sok víz fog lefolyni a Bodrogon, sok minden más lesz évek múlva, de tudni fogom, hogy van valahol egy hely a Bodrog-parton, ahol lelki nyugalommal telítődök. Elmegyek, elmegyünk, egy hét múlva a három térségből egy pontba érkezettek. Szétszóródnak, s lehet többé nem találkozunk, nem leszünk többé egyek, mint mi most itt.

"Az embernek és a falevélnak,
egy a sorsa:
Csak egyiket az élet,
Másikat a szél sodorja."

Hemingway

Emese

Naiivítás

I. Elhalványulok
fellobbanok
elégek -

Élek. Még mindig élek.

II. Szobám festett függönyén keresztül
lesném a Holdat
de nem találok mert
elvakít a Nap.

Szaszák Katalin

Tavaszi napsütés

A szekér halkan zörögve ment az úton. Szép verőfényes nap volt, csak a szél cibálta meg a lány szőke fürtjét és majdnem lesöpörte a fiú kalapját.

Egymás mellett ültek a szekéren.

A lány elővette fejkendőjét, s alászorította a széllel játszadozó aranyságra haját. A fiú csak a szeme sarkából figyelte. Nem mert odanézni. Félt, hogy észrevesz valamit. Még nem tudta, hogy valami nagy dolgot érez. Ha a lány mellett volt, gyönyörűen és mégis rosszul érezte magát. Szerette, ha vele volt, de nem beszélt az érzéseiről.

A lovak hirtelen lassítottak. Egy vadliba riasztotta meg őket, amint éppen zsákmányával ijedten igyekezett felszállni.

A fiú érezte, hogy most kell cselekednie. Nem tudta miért. Lehet, hogy a friss tavaszi virágoktól vagy a nap sugaraitól bolondult meg ennyire, de hirtelen megfogta a lány derekát, s magához szorította. Egy pillanatig csak farkasszemet néztek, majd lassan közeledtek egymáshoz. Mindketten akarták e csókot, s ahogy ajkuk egymáshoz ért, érezték, nem bánták meg. Puha lágy ajkak érintése volt ez. Talán ekkor érezték először, hogy a mennyekben járnak. Amint a fiú végre felemelte ajkát a lány szájáról, új csók következett.

Vajon mi lehet ez a hatalmas, eget-földet rázó érzés? SZERELEM.

A vadliba felszállt, nem is gondolva arra, hogy ő volt az előidézője e a nagy érzés kimutatásának

-lá-

SZOMSZÉD ASZTALNÁL

Sötét szem, barna haj.

Hm, az IDEÁLOM.

Azt hiszem észrevettem.

Mi lenne, ha folyton nézném?

Talán nem ez a megoldás, de mégsem mehetek oda hozzá, hogy megkérdezzem:

"Ne haragudj, nem zavar, ha bámullak?"

Kicsit elpirult. Hát Istenem, senki sem tökéletes. Olyan, mint egy szemérmes kislány, aki mindent kifejezően leengedi szempilláit.

Aranyos...

Most elnéz valamerre a távolba.

Vajon mit gondolhat rólam?

Én itt szórakozom a barátnőimmal, miközben őt bámulom. Elég rossz helyzet.

Legalább egyedül lennénk mind a ketten.

Akkor valahogy összejönne az ismerkedés.

De így nem sok remény marad.

Főleg akkor, ha már végeztünk mind a ketten az étkezéssel, s ki-ki a maga dolgára indul.

Úgy érzem, valahogy mindig elérhetetlen lesz számomra a SZOMSZÉD ASZTAL.

- h - e.

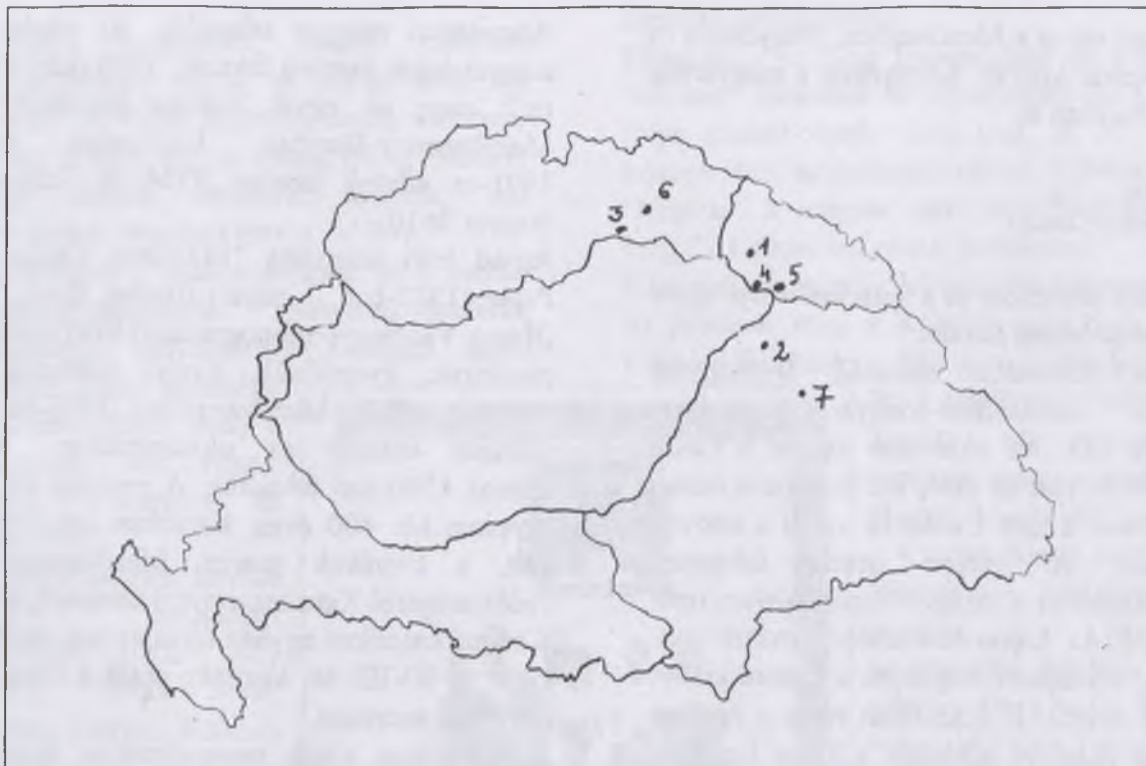
TELJESSÉG

Belédzabálnám gondolataim zuhatagát
az egészet -
én kiürülnék
te megemésztenéd őket.

Szaszák Katalin

SZÜLŐFÖLDÜNK

1. Ungvár 2. Szatmárnémeti 3. Buzita 4. Mezőkaszony 5. Zápszony 6. Kassa 7. Dés

Buzita

Král Beáta, Szaszák Éva, Szaszák Katalin

-Kelet-Szlovákia déli részén fekszik, egy kis folyó, - a Kanyopta - partján. Az öregek szerint a nevét a búzáról kapta, ami nem véletlen, mert hogy a mai napig fontos búzatermő vidék.

A falunak kb. 2000 lakosa van: magyarok és szlovákok. Bár a szlovákok jóval kevesebben vannak (csupán néhány család) még sincs viszálykodás.

Buzitán magyar nyelvű óvoda és alapiskola működik, de a szlovák anyanyelvű gyerekek is tanulhatnak a saját nyelvükön.

A környező falvak művelődési központja - Buzita. A nemrégiben épült művelődési ház és a szabadtéri színpad a falu büszkesége. Évenként megrendezik a már nagy hagyományokkal rendelkező Kanyapta-menti dal- és táncünnepély, idén 18-adszor.

Ebben nagy szerepe volt a lakosok összefogásának, támogatásának. A hazai táncsoportokon kívül külföldiek is felléptek.

Történelmi tények igazolják, hogy a híres-nevezetes Fekete sereg egyik vezére - Magyar Balázs - is innen származott.

Jelenleg feltárások folynak a múlt században falutűzben leégett Nagytemplom helyén. Az ásatások azt mutatják, hogy a templom valaha nagy területet foglalt el. A felszínre került maradványok azt bizonyítják, hogy az épület kriptája akkori szerzetesek temetkezőhelye volt. Még mielőtt a feltárásokat elkezdték volna, a templom helyén egy óriási kő volt, melyről az a szóbeszéd járta, hogy aki e köre lép, vagy akár a közelébe kerül, azt magával rántja az ördög.

Dióhéjban talán ennyit a falunkról, ahol mindenki ismerős, ahol senki sem idegen.

Dés

Nagy Endre

Erdélyi város a Mezőségben, Nagybánya és Kolozsvár között. Környékén a magyarság szórványban él.

Kassa:

Kracsunyk Zsuzsa

"Kassát szerettem és a verseket" - írja egyik versében Márai Sándor.

Kassa Szlovákia második legnagyobb városa. Északkelet-Magyarország központja volt. Az oklevelek szerint a Cassa elnevezés volt az első, ezt követte a német Caschaw, a latin Cassovia, végül a szlovák Kosice. A várost német telepések alapították és a virágzó kereskedelem tette naggyá. Az Anjou-ház fontos támasza volt. A 14. században megkapta a szabad királyi város rangot. E században épült a magyar gótika világhírű alkotása, a Szent Erzsébet székesegyház, ahol II. Rákóczi Ferenc maradványai találhatóak. 1657-ben megalakult a kassai főiskola, nagy híre van a premontrei gimnáziumnak is. 1833-ban a kassai színházban mutatták be a Bánk bánt.

A történelmi Magyarország idején Habsburg ellenességéről volt híres. Történelmi esemény volt Horthy bevonulása Kassára 1938. nov. 11-én. Itt éltek és alkottak Alvinczi Péter, Márai Sándor, Fábry Zoltán és sokan mások. A szabadságharc idején Kassa állította fel a híres kilencedik honvédszászlóalját.

1920-ban a csehszlovák állam része lett, 1938-1945 között visszacsatolták Magyarországhoz. Kassának 1/4 millió lakosa van. Magyar nyelvű óvoda, alapiskola, gimnázium és ipariskola működik itt. Szlovákia két magyar színháza közül az egyik itt található. Rendezvényeink: Kazinczy nyelvművelő napok, Fábry Zoltán irodalmi nap.

Mezőkaszony

Bodnár Tünde

Alapvetően magyar település. Az ukrán-magyar határ mentén fekszik. 1985 után itt nyílt meg az egyik kishatár-átkelőhely: Mezőkaszony-Barabás. Lakossága az 1991-es adatok szerint 2754 fő, ebből magyar 2610.

Árpád kori település "1332-ben Cassan. Papja 1332-ben ...pápai tizedet fizet..." (Bereg Vármegye monográfiája) Első lakói pásztorok, gyepűőrök, királyi vadászok, remetek voltak. Mezővárosként 1496-ban szerepel először az okmányokban. A tatárok 1566-ban feldúlták. A jelenlegi ref. templom kb. 600 éves, korábban kolostor volt, a krónikák szerint Mezőkaszony védőszentjéről Kata asszonyról nevezték el. A római katolikus egyház újjraalapítási ideje 1750. A XVIII. sz. közepén épült a római katolikus templom.

A mezőváros egyik nevezetessége, hogy Szent László itt győzte le a kunokat 1086-ban. Miklós-napi disznóvására és jó bora miatt kedvelt hely volt. A Kaszonyi gyógyfürdőt már az 1930-as évektől sokan látogatták.

A községben született Klein György professzor, a Stockholmi Rákkutató Intézet főorvosa; Paksi Mihály tanár, fizikus; Farkas Lujza újságíró, irodalomtörténész; Horthy Béla festőművész, szobrász.

A községben 1945-től magyar tannyelvű általános, 1953-tól középiskola működik. Van óvoda, kultúrház, könyvtár, zeneiskola, orvosi rendelő, gyógyszertár.

A község főútja és központja mezővárosi jellegű, az itt élő magyarság identitástudata erős.

Szatmárnémeti

Csapó Anna, Elekes Beáta, Oláh Emőke, Poszet Emese

Románia északkeleti részén található Szatmárnémeti város. A város neve két elemből áll: egyik Szatmár, amely a Zotmár szóból keletkezett, a másik pedig Németi, mely Gizella nevéhez fűződik, aki vadászokat telepített erre a vidékre.

A városnak - ahol a magyar és a román lakosság megoszlik - gyönyörű épületei, múzeumai, művelődésre szolgáló házai vannak. Egyik híressége a Szamos folyó, mely a települést két részre osztja, Szatmárra és Németire.

Szatmár megyét híressé teszik közismert szülöttjei, mint Ady Endre, Dsida Jenő, Kaffka Margit, Kölcsey Ferenc.

A lakosság többsége római katolikus és református, de más vallások is fellelhetők.

E hely történelmi szempontból igen jelentős, mert itt kötötték meg a szatmári békét 1711-ben.

Reméljük kedvet csináltunk a város és az egész megye meglátogatására.

Ungvár

Dunda Miklós, Magyar Timea

Ungvár ukrán - ruszin - orosz - magyar - szlovák város Ukrajna Kárpátaljai megyéjének székhelye, legnagyobb városa. Az Elő-Kárpátok nyugati részén, az Ung folyó mentén terül el. Mivel a város teljesen a nyelvhatár területén fekszik, lakossága

mindvégig vegyes volt. Ungvár a magyarság északi nyelvhatárán Pozsony után a második olyan város, ahol több nyelvterület találkozik.

Hungar... Az Ung folyónévnak és a vár, "erősség" főnévnek az összetétele. Az Ung folyó mellett épült várra utal. A 19. sz. közepe óta adatható ukrán Uzshorod, "Ungvár" a magyar név tükörfordítása... Ung, "a Laborc bal oldali mellékvize."

Kárpátalja kulturális művelődési központja. Itt jelennek meg a Kárpáti Igaz Szó, az Ung-vidéki Hírek, a Tárogató, című lapok.

Itt található többek között az egyetem, melynek magyar szakán évente 15-en végeznek; a Kárpáti Kiadó magyar kiadványok osztálya, a magyar nyelvű tankönyvek kiadója, itt szerkesztik a rádió és a televízió magyar műsorait, itt alakult meg a Hungarológiai Központ, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) stb.; a társadalmi szervezetek közül évek óta működik a Zádor Dezső Zenei Társaság, a Révész Imre Társaság.

A megyei és az

egyetemi könyvtárnak van a legnagyobb magyar könyvállománya.

A város 1946-tól magyar tannyelvű általános, 1954-től középiskolával rendelkezik: ma 10. Számú Dayka Gábor Középiskola. Az Ungvári Állami Egyetemen 1963-tól önálló magyar filológia szakon megindult a magyar nyelv- és irodalom tanárok képzése.

Ungvár emlékhelyei, nevezetességei között említhetjük a középkorban épült Drugeth - Bercsényi várat; a Petőfi téren, ahol Petőfi

szobra is van, állt a Fekete sas - vendéglő, melyben a költő 1847 július 11-én megszállt, s mely ma művészeti iskolaként működik. Sok látnivalót kínál a várkert: itt található a Hidraölő Heraklész szobra, az udvar sarkában az egykori vártemplom romjai.

A városnak több híres szülötte van. Így Geiger Richard festő és grafikus, Grabovszky Miklós agrárszociológus, miniszteri tanácsos, Janovics Jenő színigazgató, filmrendező, Orosz Pál kuruc generális, Ung vármegyei köznemesi család sarja, Vidor Marcell költő, újságíró.

Zápszony

Turóczy Zsuzsa, Bodnár Tünde

- 1270-ben királyi birtokként említik, 1318-ban már a munkácsi vár tartozéka. A települést 1566-ban a tatárok elpusztították. A reformátussá vált községnek már 1639-ben anyagyülekezete volt, anyakönyvét 1779-től írják. Templomát 1798-ban kezdték építeni. A templomot Paulics András munkácsi építőmester építette klasszicista stílusban. Építéséhez a telket Lónyai Ferenc és Zsigmond földbirtokosok ajándékozták. A belső teret festett kazettás síkmennyezet fedi, melyet Sándorházi Ambrus munkácsi asztalosmester készített 1802-ben. 1945-től magyar tannyelvű iskolája van. A községben 250 férőhelyes kultúrház található, a faluban van óvoda, könyvtár, orvosi rendelő, gyógyszertár. A községet átszeli az Aknaszlatina - Ungvár vasútvonal, amely az egykori Beregszász - Vásárosnamény útvonalon terül el.

A zápszonyi hegy történelmi szőlőtermő terület volt, 1700-as

feljegyzések szerint itt „jóízű bor terem”. Az 1945 utáni kollektivizálás miatt a hegy elvesztette szőlőtermő jellegét, úgymond "gazda nélkül maradt". Ettől kezdve fokozatosan sorvad, inkább kellemes kirándulólhelynek számít. A privatizációs törvény megszületése után (90-es évek eleje) egyre többen igényelnek földet, s telepítenek szőlőt.

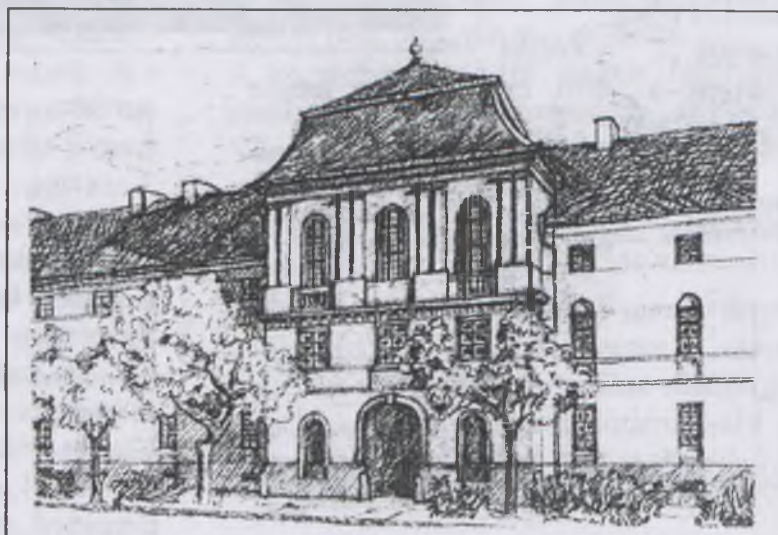
Kezemben van már az úti levelem

Kezemben van már az úti levelem
Nem diák már Patakon az én nevem
Sok víz lefoly még addig a Bodrogon
Míg engemet újra látnak Patakon.

Horatiust más diáknak tanítják
Más diáknak írják be a szekundát
Más diákra mosolyognak a lányok
Úgy elmegyek, híretem sem halljátok.

Nyitják is már előttem a nagykaput
De sokfelé ágazik itt el az út
Úgy széthullunk, mint az őszi levelek,
A feledés mindnyájunkat eltemet.

(Az első két versszak szerzője ismeretlen, a harmadikat - állítása szerint - Fekete Gyula írta. A dallam eredeti népdal.)

A határon túli magyarok szekciójának névsora

Bodnár Tünde

Ukrajna, Kárpátalja 295503 Beregszász járás, Kaszony, Bocskai I. út 90. 7-53-134

Csapó Anna

Románia, 3900

Alela Gladiolei 14 Mai 4/2 Szatmárnémeti

4061-733964

Dunda Miklós

Ukrajna, Kárpátalja 294000 Ungvár, Bercsényi u. 84.

Elekes Beáta

Románia, 3900

Zorilor 33. Szatmárnémeti

738046

Kracsunyik Zsuzsa

Szlovákia, 04001

Kassa, Strakova 3.

429563-36803

Král Beáta

Szlovákia, 04473

Buzita 101

42943-95168

Magyar Tímea

Ukrajna, Kárpátalja 294000 Ungvár, Bercsényi u. 84.

Nagy Endre

Románia, 4650

Nicolae Iorga No 6. Dej

Oláh Emőke

Románia, 3900

Micro 16, Str. Crizantemei 8. Bl M/12, Ap.7. et.3.
Szatmárnémeti

4061-745021

Poszet Emese

Románia, 3900

Anton Pann út 23. Szatmárnémeti

4061-731396

Szaszák Éva, Szaszák Katalin

Szlovákia, 04473

Buzita 269 0042943-95105

Turóczy Zsuzsa

Ukrajna, Kárpátalja 295506 Beregszász járás, Zápszony, Fő út 97 92-296

Előadóink voltak

Dr. Barta Róbert történész

Dobay Béla tanár

Behnn Edvinsson tanár, Svédország

Egyed Albert főosztályvezető, MKM

Fehér József múzeumigazgató

Íjgyártó István főosztályvezető, HTMH

Kőszeghy Elemér lapszerkesztő, Ungvár

Dr. Kulcsár Szabó Ernőné, MKM

Dr. Máté László tanár, Kassa

Dr. Miru György történész

Nagy Endre RMDSZ-titkár, Dés

Szabó Irén etnográfus

Telenkó Miklós g.k. pap

A szekció vezetői

Dr. Bolvári-Takács Gábor

Magyarország, 4032

Debrecen, Medgyessy sétány 1.

30/511-028

Nagy György András

Magyarország, 4024 Debrecen,

Piac u. 28/c.(Magyar Rádió Körzeti

Stúdiója) 52/412311

„Kiegyezés”

Önmagában is sokat sejtetett az alább közölt szöveg: a Sárospataki Népfőiskola megalakulásának 60. évfordulója alkalmából rendezett programokra az Egyesület küldött meghívókat. Eltűnt egy ki nem mondott válaszfal, s az óvatos tartózkodás helyett az egymásra-találás felszabadító ereje tette közös élménnyé az ünnepet. Közös utat lelt a civil szerveződésként működő új népfőiskola, s a hagyományait ápoló, református valláserkölcsi alapon álló, „klasszikus iskolán” nevelkedett népfőiskolás közösség. A lélekben már tíz esztendeje átvett stafétabotot most valóban átadták. A népfőiskolai célra megkapott Szinyei-ház felnőhet a szimbólummá vált „nagy diófa” mellé.

A
Sárospataki Népfőiskolai Egyesület
tisztelettel meghívja Önt a

SÁROSPATAKI NÉPFŐISKOLA

megalakulásának

60.,

újraindításának

10.

évfordulója tiszteletére

1996. július 6-án

rendezendő ünnepségekre.

PROGRAM

10.00: Emlékezés a Sárospataki Népfőiskola megalakulásának 60. évfordulója tiszteletére.

Helyszín: Sárospataki Képtár
(Szent Erzsébet út 14.)

Elnököl: **Dr. Dobrik István**

Előadók: **Kovács Bálint, Dr. Kovács Dániel, Sz. Tóth János, Bordás István**

13.00: Ebédszünet.

15.00: "A Sárospataki Népfőiskola dokumentumai (1936-1948)" című kiállítás megnyitója.

Helyszín: Református Kollégium

Gyűjteményeinek Repozitóriuma

A kiállítást megnyitja: **Szentimrei Mihály**
gyűjteményi igazgató

15.15: Az évforduló tiszteletére megjelentetett emlékkötet bemutatása.

A kiadványt átadja:

Dr. Bolvári-Takács Gábor

15.30: Emléktábla avatás **Dr. Újszászy Kálmán**
és **Szabó Zoltán** tiszteletére.

Helyszín: Sárospataki Református Kollégium

Az emléktáblát leleplezi:

Dr. Mészáros István, a Tiszáninneni

Református Egyházkerület püspöke

16.00: **Dr. Újszászy Kálmán** sírjának
koszorúzása a Református temetőben.

17.00: Népfőiskola épületének átadása,
valamint a nyári Népfőiskola megnyitása a
Szinyei-ház kertjében.

Köszöntőt mond: **Dr. Balázs Károly**

Az épületet átadja és a Népfőiskolát megnyitja:

Gyárfás Ildikó

a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés
elnöke

19.00: Baráti beszélgetés, táncház.

Helyszín: Szinyei-ház kertje